

Käytännössä vain lännestä

Pariisin nuorten biennaali on käytännössä vain läntisen kuvataiteen katselmus. Alkuperäisessä näyttelyssä oli kyllä lisäksi neljän itäsaksalaisen teoksia, joista Tampereelle on valikoitunut yksi ainoa maalaus. DDR:n mukanaolo on ymmärrettävää, sillä siellä nuori kuvataide on tällä hetkellä todella inhimillisyyden ytimiin pureutuvaa. Se on rajumpaa kuin oikeastaan missään Länsi-Euroopan maassa, vaikka se soveltaakin hieman vanhahtavaa läntistä radikalismia.

Iskevän käsityksen DDR:n taiteen rohkeudesta antoi maan osasto viime kesän Venetsian biennaalissa. Se oli kokonaisuutena päällekkävin ja monessa mielessä myös vaikuttavin. Lutz Friedelin maalaus Tampereella kuvastaa samaa henkeä, mutta yksinään se ei kykene hahmottamaan yleisölle minikäänlaista laajempaa pyrkimystä.

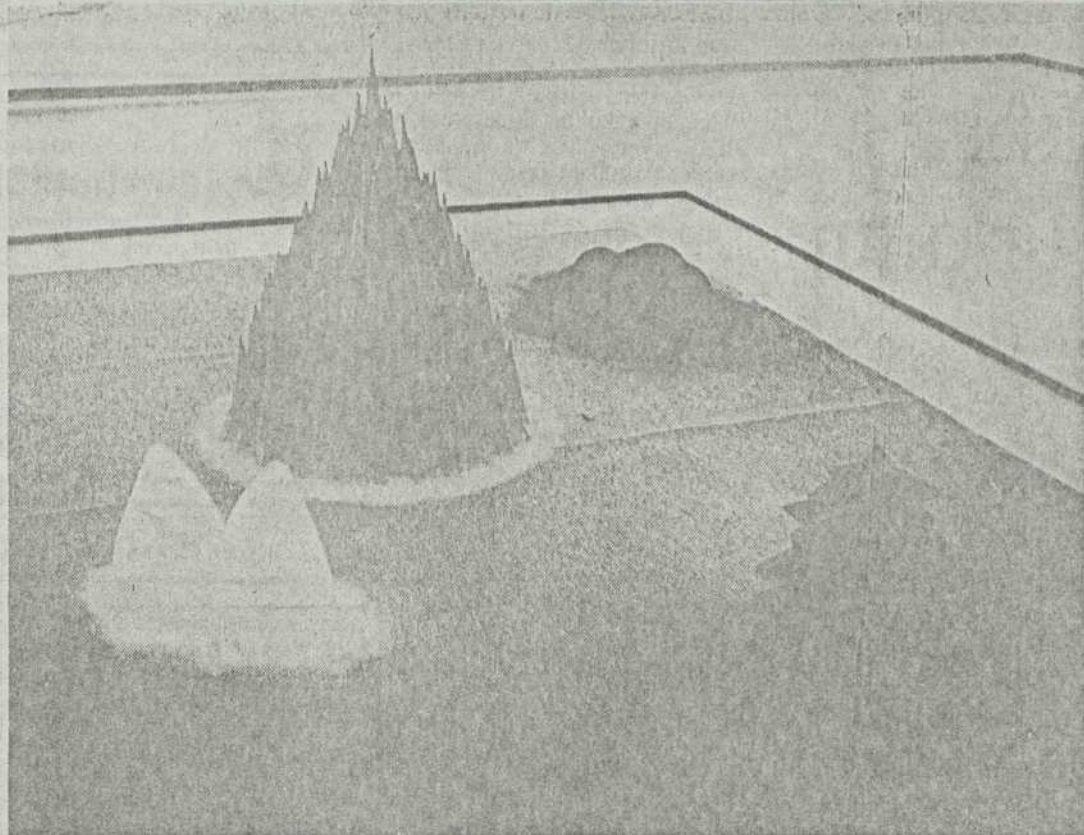
Kun Suomessa järjestetään — nimenomaan suomalaisten aloitteesta — suuria kansainvälisen taiteen katselmuksia, aina olisi hyvä muistaa poikkeuksellinen asemamme, joka on mahdollistanut mainiot kulttuurisuhteet niin länteen kuin itään. Monet näyttelymme hankkivat materiaalin jommalta kummalta suunnalta, mutta jostakin syystä ei vertaileviin katsauksiin uskalleta ryhtyä.

Entistäkin laadukkaampi

Nyt Tampereelle saatu Pariisin biennaalin valikoima on selvästi laadukkaampi kuin edellinen. Tason kohoamiseen on ilmeisesti vaikuttanut se, että suomalaiset järjestäjät ovat saaneet melko vapaat kädet poimia mukaan haluamia teoksia. Näin on voitu ottaa huomioon täkäläinen maku — joka sivumennen sanoen on monissa kohdin kansainvälistä vaatelaampi — sekä painottaa meillä tärkeiksi koettavia taiteen suuntauksia ja piirteitä.

Pariisin biennaalin kaltainen näyttely, joka on tarkoitettu vain alle 35-vuotiaille taiteilijoille, vaikuttaa ilman muuta suoraan myös meidän nuoreen taiteeseemme. Kansainvälisiä esikuvia pidetään helposti ihanteina, kritiikittömästi. Niinpä näyttelyn järjestäjillä on hankala vastuu, koska he tietävät, että heidän valintansa aiheuttavat taiteen suunnanmuutoksia laajemminkin omassa periferiassa. Asiastahan riittää esimerkkejä niin kiitettävässä kuin kelvottomassakin.

Järjestäjät ovat jättäneet hyvin vähälle sen suuntauksen, jota maailmalla kutsutaan "bad

Intialais-englantilaisen Anis Kapoorin esinesommitelma "Valkoista hiekkaa, punaista hirssiä, monia kukkia". Materiaaleina puu, sementti, pihka ja värijauhe.

paintingiksi", kehnoksi maalaukseksi ja joka riehuu lähes kaikkialla, viime vuosina meilläkin, ruten tavoin.

Tämänkertainen biennaalivalikoima suhtautuu ammattitaitoon huomattavasti kunnioittavammin kuin edellinen näyttely. Siten myös tekijöiden varsinaiset pyrkimykset tulevat entistä tehokkaammin esiin. Enää ei taiteellisia tavoitteita tärjytse tonkia esiin moninkertaisten näennäisyyksien ja visuaalisesti arvottoman ilmaisun alta. Toivottavasti näyttelyn kokemus käänne jaksaa heijastua myös nuoreen suomalaiseen kuvaan.

Suomalaisia mukana viisi

Suomen osanotto Pariisin biennaaliin on selvästi kaksikokoinen. Kaikki viisi edustajamme ovat luonnollisesti mukana myös Tampereella. Marika Mäkelä ja Leena Luostarinen ovat sitoutuneet maalautapaan, joka pyrkii hävittämään aiemman maalaustaidon ihanteet jokseenkin kaikilla, niin ilmaisun kuin tekniikan tasolla. Valitettavasti on todettava, että niin Luostarinen kuin Mäkelä ovat jättäytyneet tämän hetken avantgardesta piiruja taaksepäin.

Sen sijaan kolmiulotteisilla keinoilla operoivat Martti Aiha ja Marja Kanervo. Molemmat ammantavat ilmaisuvoimansa selkeästä klassisuudesta, kansainvälisestä ja kansallisesta, ja molemmat kykenevät luomaan

siltä pohjalta tiiviin ja omintakeisen kielen.

Eräänlaisena välittäjänä Suomen osastossa on Olli Lyytikäinen, joka on rakentanut teoksensa pikavalokuvista. Näillä kollaaseillaan Lyytikäinen liittyy aiheiden puolesta yllättävän klassisiin perinteisiin, ja toisaalta hän hyödyntää sitä puhtaasti valokuvaan tukeutuvaa linjaa, uuskäsittelyä, josta biennaalivalikoimassa on runsaasti näytteitä.

Leikkimielitäkin sentään löytyy

Suomalaisten osuutta täydentää tavallaan ruotsalainen Kajsa Mattas, jolta on esillä mittava arkaististyyppinen veistoskokonaisuus. Kajsa Mattas on nimittäin alkujaan kajaanilainen, mutta asuu ja työskentelee nykyisin Tukholmassa.

Norjalaiset ovat saaneet biennaaliin hyviä edustajia, ja he osoittavatkin Norjan nuoren taiteen etsiytyvän aivan eri urille kuin jälkijättöisen vanhemman kuvan. Kjell Nupen ilmentää maalauksissaan uudenlaista verevyyttä, ja John Audun Haugenin laivoissa on mukava koomisuuden aksentti — iloinen leikkimielinen kun muuten loistaa poissaolollaan nuoresta taiteesta.

Myös islantilaisten osuus kiinnittää huomiota, erityisesti Magnus Gudlaugssonin mittava tilarakennelma. Näyttelyn kes-

keisiin teoksiin kuuluu myös islantilaisen Kathy Prendergastin Viisauden seitsemän pylvästä — sama nimi kuin maineikkaan Arabian Lawrencen muistelmateoksella. Sen sijaan Tanskan edustajan Nina Sten-Knudsenin eläinmaalaukset ovat kovin vaatimattomia.

Länsisaksalaisen Hartmut Neumannin maalauksissa on samanlaista väkevää ekspres- siivisyyttä kuin itäsaksalaisten teoksissakin. Ilmeisesti juuri saksalaiset pitävät kulu- van vuosisadan modernismia tehokkaimmin hengissä, mutta toisaalta heillä on käytettävissään parhaat perinteetkin.

Irmeli Paavola